

॥ ७ ॥ अतिथिर्बैश्वदेवादिग्रासः देवतावद्विजानां पूजकः ॥ ८ ॥ १ ॥ १० ॥ ११ ॥ दद्यादेवपितृशेषविना अस्वपन्नितिच्छेदः ॥ १२ ॥ १३ ॥ अभुक्तवत्सु अतिथ्यादिषु नाश्नानः अनश्नन् ॥ १४ ॥ १५ ॥
 ॥ १६ ॥ १७ ॥ इति शांतिः ० मोक्ष ० नै ० मा ० एकविंशत्यधिकद्विशततमोऽध्यायः ॥ २२१ ॥ ॥ २३ ॥ यदिति इदं सदोपवासी स्यादित्यादिना विहितं कर्म ॥ १ ॥ तस्य कर्ता अस्ति भवत्यर्थे पुरुषस्त

अमांसादीसदाचस्याप्यवित्रश्च सदा भवेत् ॥ अमृताशी सदाचस्यादेवतातिथिपूजकः ॥ ७ ॥ विघसाशी सदाचस्यासदाचैवातिथिव्रतः ॥ श्रद्धाधानः सदाच
 स्यादेवताद्विजपूजकः ॥ ८ ॥ युधिष्ठिर उवाच कथं सदोपवासी स्याद्ब्रह्मचारी कथं भवेत् ॥ विघसाशी कथं च स्यात्सदाचैवातिथिव्रतः ॥ ९ ॥ भीष्म
 उवाच अंतरा प्रातराशं च सायमाशं तथैव च ॥ सदोपवासी स भवेद्यो न भुंक्तेतरापुनः ॥ १० ॥ भार्या गच्छन् ब्रह्मचारी ऋतौ भवति वै द्विजः ॥ ऋतवादी भवे
 न्नित्यं ज्ञाननित्यश्च यो नरः ॥ ११ ॥ न भक्षयेद्दृथामां सममांसाशी भवत्यपि ॥ दाननित्यः पवित्रश्च अस्वप्नश्च दिवाऽस्वपन् ॥ १२ ॥ भृत्यातिथिषु यो भुंक्ते भुक्तव
 त्सु सदा सदा ॥ अमृतं केवलं भुंक्ते इति विद्वियुधिष्ठिर ॥ १३ ॥ अभुक्तवत्सु नाश्नानः सततं यस्तु वै द्विजः ॥ अभोजने न तेनास्यजितः स्वर्गो भवत्युत ॥ १४ ॥ देवता
 भ्यः पितृभ्यश्च भृत्येभ्योतिथिभिः सह ॥ अवशिष्टं तु यो भ्रातिमाहुर्विघसाशिनं ॥ १५ ॥ तेषां लोकात्पथ्यताः सदनं ब्रह्मणा सह ॥ उपस्थिताश्चाप्सरोभिः परि
 यांति दिवौ कसः ॥ १६ ॥ देवताभिश्च ये सार्धं पितृभ्यश्चोपभुंजते ॥ रमंते पुत्रपौत्रैश्च तेषां गतिरनुत्तमा ॥ १७ ॥ इति श्रीमहाभारते शांतिः ० मोक्ष ० अमृतप्राप्ति
 को नाम एकविंशत्यधिकद्विशततमोऽध्यायः ॥ २२१ ॥ ॥ २३ ॥ युधिष्ठिर उवाच यदि दंदं कर्म लोकेऽस्मिन् शुभं वायदिवा शुभं ॥ पुरुषं योजयत्येव फल
 योगेन भारत ॥ १ ॥ कर्ता स्ति तस्य पुरुष उता होनेति संशयः ॥ एतदिच्छामितत्वेन त्वत्तः श्रोतुं पितामह ॥ २ ॥ भीष्म उवाच अत्राप्स्युदाहरंती ममिति हासं
 पुरातनं ॥ प्रह्लादस्य च संवादिमिंद्रस्य च युधिष्ठिर ॥ ३ ॥ असक्तं धूतपाप्मानं कुले जातं बहुश्रुतं ॥ अस्तब्धमनं हंकारं सत्वस्थं समये रतं ॥ ४ ॥ तुल्यनिंदास्तुतिदां
 तं शून्यागारनिवासिनं ॥ चराचराणां भूतानां विदितप्रभवा व्ययं ॥ ५ ॥ अक्रुध्यंतमत्स्थं तमप्रियेषु प्रियेषु च ॥ कांचने वाथ लोष्ठे वा उभयोः समदर्शनं ॥ ६ ॥

स्य कर्ता भवति नेति प्रश्नार्थः कर्तेति काणादाः अकर्तेति कापिलाः आद्ये मोक्षानुपपत्तिः स्वाभाविकस्य कर्तृत्वस्य वन्धौ ण्यवदाश्रयनाशमंतरेणाविनाशान् अत्ये शास्त्रानर्थक्यापत्तिः जडस्याप्रेयत्वाच्चेतन
 स्याकर्तृत्वाच्च संशयः ॥ २ ॥ ३ ॥ तत्त्वविदालक्षणमेव ज्ञानसाधनमिति प्रह्लादं विशिनष्टि असक्तमित्यादिना असक्तं फलेच्छारहितं अस्तब्धं अनलं सं अनहंकारं वीतगर्वं सत्वस्थं सात्विकं अतएव समयेत्वा
 चितेशमादौ धर्मे रतं ॥ ४ ॥ विदितः प्रभवश्चासौ अव्ययश्चेत्यपरिणाम्युपादानभूतः परमात्मा येन तं ॥ ५ ॥ ६ ॥